

HALLITUKSEN KOKOUS 3/2020

Aika: 2.7.2020 klo 18

Paikka: Jäälinmaja

Läsnä: Eero Laine, puheenjohtaja
Markku Vuolteenaho, jäsen
Birger Ylisaukko-oja, jäsen, sihteeri
Otto Moilanen, jäsen
Jaakko Laine, jäsen
Ismo Karhu, jäsen
Jouko Uusitalo, 3. varajäsen
Kalevi Kuha, 5. varajäsen

Poissa:

Juha Lumila, 1. varajäsen
Jukka Pekkanen, 2. varajäsen
Esko Tornberg, 4. varajäsen

Lisäksi paikalla oli Kari Tiri

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osanottajat tervetulleiksi. Todettiin läsnäolijat.

2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirjantarkastajaksi valittiin Kalevi Kuha. Aiemmin sovitun käytännön mukaisesti pöytäkirjan allekirjoittavat hänen lisäksi puheenjohtaja ja sihteeri.

4. Työjärjestyksen hyväksyminen

Sihteerin laatiman esityksen kohdan 5 alkuun lisättiin Birger Ylisaukko-ojan katsaus suometsien kuivatukseen liittyvistä uusista näkökohdista ja toimintatavoitteista. Kohdaksi 10 lisättiin muut asiat.

5. Tilannekatsaus

5.0 Katsaus suometsien kuivatukseen liittyvistä uusista näkökohdista

Birger Ylisaukko-oja totesi, että maa- ja metsätalousministeriö on julkaissut raportin ”Maa- ja metsätalouden suuntaviivat muuttuvassa ympäristössä” (2020:6). Siinä kiinnitetään erityistä huomiota suometsien kuivatuksesta johtuviin ravinnepäästöihin, jotka ovat osoittautuneet aiemmin arvioitua suuremmiksi ja pitkäkestoisemmiksi. Raportin laatineen työryhmän sloganiksi oli muodostunut ”kuivatuksen kultakaudesta kestävä vesitalouden mallimaaksi”. Lisäksi Birger Ylisaukko-oja referoi VYYHTI-verkoston järjestämän webbinarin puheenvuoroja, joissa todettiin mm. hallinnon uudet resurssit metsätalouden vesienhallinnassa, tuhkalannoituksen mahdollisuudet kompensoida kunnostusojituksen tarvetta sekä suometsien työkalujen ja menetelmien kehittämistä koskeva hanke. Tutkijoiden keskuudessa näyttää vallitsevan näkemys, että metsissä sopiva loppukesän kuivavara saran keskellä on 30 - 40 senttiä. Webbinarin tallenne on edelleen katsottavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=kINXtIFd7tE&feature=youtu.be>.

5.1 Taloustilanne

Taloustilanne todettiin edelleen hyväksi.

Hallitus keskusteli yhdistyksen saaman 10 000 euron lahjoituksen käytöstä. Esille tuli korkeatasoisen juhlaseminaarin järjestäminen. Tämä voisi ajoittua ensi vuoteen, jolloin yhdistys täyttää kymmenen vuotta. Ehdotettiin myös Heikkisentie jatkeelta Kalamäkeen johtavan tien kunnostamista. Päätettiin, että Koiteli-reitin kustannusten kattamiseen voidaan käyttää enintään tuhat euroa, mikäli puuttuvaa rahoitusta ei muuten voida järjestää. Asetettiin työryhmä laatimaan toimenpide-ehdotus. Työryhmään tulivat Markku Vuolteenaho (kokoonkutsuja), Jaakko Laine ja Birger Ylisaukko-oja. Vielä keskusteltiin mahdollisuudesta Koiteli-reitin yritysrahoitukseen. Kari Tiri selvittää asiaa.

5.2. Järviallas

Todettiin, että Järvialtaan seinämä on siirtynyt noin kymmenen metriä ilmeisesti virtausaukon tukkeutumisen vuoksi. Korjaus käsitellään kohdassa 6.

5.3. Hoitokalastus

Hoitokalastuksen särkisaalis oli noin 120 kiloa eli hieman suurempi kuin edellisenä vuonna. Saalis on kuitenkin vain kymmenesosa siitä mitä se on suurimmillaan ollut. Tämä viittaa vaeltavan kutukannan pienentymiseen.

5.4 Padotustutkimus

Leppisuonojaa on padotettu noin puoli metriä ja ensimmäiset padotuksen jälkeiset näytteet otettu. Näytteitä on tarkoitus ottaa vähintään kaksi vuotta sen selvittämiseksi, vaikuttaako padotus raudan kulkeutumiseen maaperästä veteen. Ojan lähialueille sijoitettujen pohjavesiputkien korkeusasema on mitattu, ja putkiin on asetettu vedenpinnan tasoa jatkuvasti seuraavat loggerit.

5.5. Suosimulaattori

Edellisessä kokouksessa päätetty mallinnustyö on tilattu prof. Ari Laurénilta Joensuun yliopistosta. Yhdistyksen lisäksi työtä rahoittavat MTK, Suomen metsäsäätiö sekä Pohjois-Suomen metsänhoitoyhdistykset. Suosimulaattorista on juuri valmistunut uusi versio ja se on julkaistu avoimeen käyttöön. Tähän asti työkalu on ollut vain tutkijoiden käytössä. Jäälin mallinnus valmistuu lokakuun loppuun mennessä.

Asian käsittelyn yhteydessä käytiin keskustelua rautailmiöstä, joka liittyy alueen rikkipitoisiin maihin. Näitä ei pidetä varsinaisesti sulfaattimaina ja siksi ne ovat jääneet tutkimusten ulkopuolelle. Rikkiä esiintyy käytännössä kaikkialla alueen kivnäismaissa ja siksi ei ole olemassa esim. turvallista kaivusvyöhytää, jolla vältettäisiin metallien mobilisoi-

tuminen. Kun rikkihappoiset maat hapettuvat, syntyy rikkihappoa, joka liuottaa metalleja, pääasiassa rautaa.

5.6 Bioremediaatiorakenteet

Silta- ja lautarakenteet on poistettu vesialueelta. Jatkotoimet käsitellään kohdassa 7.

5.7. Lietteenpumppaus

Kokkohaaran lieteallas on pumpattu tyhjäksi. Liettekertymä oli jälleen suuri. Pumppauksen ongelmana on altaan pohjalla oleva lehtikasautuma, jonka poistamista ideoitiin seuraavaa pumppauskertaa varten.

Pumppukalusto on siirretty Kalamäkeen. Kari Tiri on aloitteellinen Kalamäen pumppauksen järjestämisessä.

5.8. Vesistön tila ja vesitutkimukset

Erikoisen talven lämpöaallot sulattivat lunta useaan kertaan ja pitivät yllä talvitulvaa valuma-alueella. Paljon rauta-humuskertymää levisi sen seurauksen maa-alueille. Toisaalta kevättulvaa ei juuri ollut. Järven vesi on poikkeuksellisen kirkasta, mikä on todennettu sekä näkösyvyysmittauksilla että analyyseillä. Veden väri on mittaushistorian paras: 130 mg Pt/l. Sinilevähaittaa ei ole ollut. Näytteitä otetaan kesän läpi noin kahden viikon välein.

5.9 Koiteli-reitti

Kalamäen rakenteet ovat valmiit. Rantareitin pitkokset (Kaarnapurrentieltä) ovat hieman kesken. Uusi latulinjaus Kalamäkeen on käsitelty kaivinkoneella. Kokkoniityltä puuttuu pitkoksia ja Koitelin pään sopimukset ovat edelleen auki. Leader-rahoituksen ensimmäinen vaihe valmis ja maksupäätös saatu. Toinen vaihe haetaan maksuun lähiaikoina. Leader-rahoitus ei ulotu Koiteliin asti.

6. Järvaltaan seinämärakenteen korjaus

Pohdittiin keinoja ja mahdollisuuksia, joilla seinämärakenne saataisiin palautetuksi alkuperäiselle paikalle. Päätettiin ryhtyä hankkeeseen. Birger Ylisaukko-oja vastaa hankkeesta ja kutsuu talkooryhmän koolle. Yhdistyksen vene siirretään alueelle. Eero Laine hankkii uudet aivot.

7. Bioremediaatiorakenteet

Vesialueelle jääneet siltapilarit katkaistaan vesipinnan alapuolelta.

Maalle vedetyt rakenteet puretaan ja hyödyntämiskelpoinen materiaali siirretään yhdistyksen varikolle. Birger Ylisaukko-oja kutsuu talkoolaisia koolle. Samalla päätetään, miten siltaelementit ja ponttoonit siirretään niille suunniteltuihin uusiokäyttökohteisiin. Kasvilautoilta poistettu lecasora on siirretty pääasiassa Kokkohaaran huoltoreitille kantaavuuden parantamiseksi.

Muovikehikot, joita on tarkoitus käyttää suovehkan kasvatuskokeiluun Järvaltaassa, on yhtä lukuun ottamatta siirretty voimalinjalle järven pohjoispuolelle. Suovehkan kasvatuskokeilusta ei tehty päätöstä.

8. Toimintasuunnitelman toteutus

Toimintasuunnitelmaan kuuluu puunippujen käyttö vedenpuhdistukseen valuma-alueella. Päätettiin ottaa yhteyttä Ilpo Puroon, joka alueelle kokeilua on suunniteltu. Birger Ylisaukko-oja sopii Ilpo Puron kanssa pienen ryhmän vierailusta alueelle.

Jäälinjärven kaloista pistokokeena otetut kalanäytteet toimitetaan laboratorioon analysoitaviksi. Ismo Karhu huolehtii tarvittavien näytteiden ottamisesta ja saattamisesta tutkittavaksi.

9. Viestintä ja vuorovaikutus

Todettiin seuraavat viestinnälliset tapahtumat:

1. Maailman vesipäiväksi suunniteltu Pohjois-Suomen vesipäivä siirtyi koronan vuoksi vuodella ja pidetään 22.3.2021 tai sitä lähellä olevana ajankohtana.
2. Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari Joensuussa siirretty pidettäväksi 27.-29.10.2020
3. Rantapohja kertoi Suosimulaattorimallista 7.4.2020
4. KaliVesi-tutkimuksen raportti valmistui ja nosti rautaongelman näkyville. Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistyksen toimista raportti ei juuri mainitse. Sen vuoksi Rantapohjassa julkaistiin asiantuntijakirjoitus 16.4.2020. Lisäksi asiasta kirjoitettiin VYYHTI-verkoston blogiin. Kirjoitus on luettavissa täältä: <https://www.proagriaoulu.fi/fi/rautavirtaa-vesistoihin-on-hillittava/>
5. Rantapohja uutisoi yhdistyksen saamasta lahjoituksesta. Jäälin puskaradioon tuli yli neljäsataa peukutusta ja lukuisia positiivisia kommentteja.
6. Kaupunkilehti MunOulu kertoi 25.4.2020 laajasti Jäälin omatoimihankkeista, joista Järviällä oli pääosassa. Juttu on luettavissa täältä: <https://www.munoulu.fi/artikkeli/-/id/jaalissa-on-luontokavija-kuin-liisa-ihmemaassa>
7. MetsäSanomat (metsänhoitoyhdistysten jäsenlehti) julkaisi kaksi rauta-aiheista kirjoitusta; toisen yhdistykseltä ja toisen MTK:lta. Jälkimmäisessä käsitellään Jäälin suosimulaattorimallia.
8. Rantapohja täytti pääuutissivun 9.6.2020 Kalamäen luontorakenteiden valmistumisella.
9. MunOulu kertoi Kalamäen rakenteiden valmistumisesta 11.6.2020.
10. ELY-keskuksen kaksi uutta viranhaltijaa, Anne-Mari Rytönen ja Henri Vaarala vierailivat yhdistyksen kohteissa 5. tai 6.8.2020. Rytönen hoitaa ELY-keskusten valtakunnallista erikoistumistehtävää, joka liittyy maa- ja metsätalouden vesienhallintaan. Vaaralan toimenkuva on vesiensuojelun tehostamisohjelman hankkeiden ja verkostojen aktivointi ja erilaiset asiantuntijatehtävät.
11. Yhdistys osallistuu Jäälin koulun järjestämille hyvinvointimessuille 25.8.2020.
12. Jäälin koulu järjestää Tapahtumalauantain Kalamäessä 5.9.2020. Siihen odotetaan yhdistykseltä osallistumista ja toimenpiteitä, joista päätetään tuonnempana
13. Kiimingin – Jäälin vesienhoitotoimikunnan kokous (viranomaiskokoonpano) päätettiin järjestää syksyllä kahden vuoden tauon jälkeen
14. Samuli Joensuu Tapiosta on kutsuttu vierailulle Jääliin. Tapaamista on kaavailtu viikolla 42

10. Muut asiat

Heikkisentien tiekunnan ylimääräinen kokous pidetään 21.7.2020 tien kunnostus- ja parantamishankkeiden vuoksi. Päätettiin, että Eero Laine osallistuu kokoukseen yhdistyksen edustajana.

11. Seuraava kokous

Seuraava kokous kutsutaan koolle tarvittaessa.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 20.30.

Vakuudeksi

Eero Laine
puheenjohtaja

Birger Ylisaukko-oja
sihteeri

Pöytäkirja vastaa kokouksen kulkua.

Kalevi Kuha
pöytäkirjantarkastaja